

कारण्यं अस्माकं धर्मः

रत्नगिरि नामकं कश्मिश्चित्
ग्रामे सुरभिः नाम एकं बालिकां वसति स्म।
तस्य गृहे सुरभिः तस्य मातस्य, पितस्य, भ्रा-
दृशस्य आकं वसति स्म। सुरभिः तस्य गृहस्य
श्रीपि एकं विद्यालये सप्तमी कक्षायां पठित-
वन्तः। सः पठनकार्ये अति समर्पः सन्ति। न केव-
लं पठनविषये अपि नृत्यसंगीतकलाया च
समर्पः भवति। सुरभिः अनेकं मित्राः च सन्ति।
सुरभिणां ग्रामं अतीव सुन्दरं भवति। सुन्दर
वृक्षाः, पुष्पाः, तडाकः, च सम्पन्नं भवति तस्य
ग्रामः। सुरभिः अतीव प्रकृतिस्नेही भवति। तथा-
पि सुरभिः तस्य ग्रामस्य सौन्दर्यं अद्भुता भा-
स्वाद्भुतं करोति स्म।

एकं परिस्थिति प्रवर्तकः अथवा
सामूहिकप्रवर्तकः भवति सुरभस्य इच्छा। किन्तु
सुरभेः सामूहिकप्रवर्तके अतीव तत्परा। तस्य
स्वप्नस्य आकाशकारि सः निरन्तरं प्रयत्नम-
करोत्। तस्य निश्चयदार्ढ्यं दृष्ट्वा तस्य मित्राः

अहवाशिनः च बद्धता अन्तुष्टा भवति। एकस्मिन्
दिने सुरभिः तस्य मित्राणां साकं विद्यालयं
गच्छन् समये साकं शुनकस्य तनयः दृष्टवन्तः।
तस्मात् शुनकः पद्गुः भवति। तद् शुनके
भक्षणं, जलं च नास्ति। तस्य दैन्यं अवस्थां
दृष्ट्वा सुरभिः दुःखितोऽभवत्। शीघ्रं सुरभिः
तस्य भक्षणं तत् शुनकः दातव्यम्। भक्षणं
मिलित्वेन अन्तोषे तद् शुनकः शीघ्रम् भक्षणम्
श्वादितवन्तः। इदं क्लेशम् सुरभिः अन्तुष्टो
ऽभवत्।

एकस्मिन् दिने सुरभस्य साकं
अहवाशी दुःखिता तस्य कथां आविशात् भवेत्।
तद् समये सुरभिः तद् बालिकां दृष्ट्वा तस्य
समीपं अगच्छत्। किं अभवत् मम मित्रः?
सुरभिः अवदत्। इदं श्रुत्वा तत् बालिकाः प्र-
त्यवदत्। अहं मम कुटुम्बस्य अवस्थां विचि-
न्त्या दुःखितं भवतः। अतः अहं शीघ्रं तद्
बालिकाः अवदत् - "अस्माकं गृहे धनं नास्ति।
हारिद्रं अस्ति, अहं मम मातस्य साकं वसति।

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

निष्प्रियाम् मम माता एकं रोगिः भवति।
इदं कारणे मम माता तीक्ष्णरहितः भवति।
अतः मम गृहे भक्षणम्, धनं च नास्ति।
मम रोगं भावित माता खादित्व भक्षणं
नास्ति। अतः अहं दुःखितोऽभवत्¹। तस्य
मित्रस्य दुःखितं कथितं श्रुत्वा सुरभिः तत्
बालिके काचित् सहाय्यं कृत्वा च नि-
श्चयं अकरोत्। एकं दिने सुरभिः तस्य मा-
ता, पितरश्च च सह इदं कार्यं चर्चा अकरोत्।
चर्चस्य अन्ते सुरभिः तस्य मातस्य सह एकं
दिनं तस्मात् बालिकस्य गृहे प्रविश्य। तद्
बालिकस्य गृहस्य, मातस्य दरिद्रावस्थां दृष्ट्वा
सुरभिः, माता कृष्णा अनुभवत्। अतः सुर-
भिः बालिकस्य सहायेन बहूधा भक्षणसाम-
ग्रीः काचित् धनसहाय्यं अदात्। सुरभस्य
सहाय्यं स्वीकृत्य तद् बालिकस्य अन्तोषं
दृष्ट्वा सुरभिः अन्तोषोऽभवत्। तस्य मने
आश्वासं मिलित्वा च। तस्य पुत्रीणां कृतो-
षं विलोप्य तस्य माता च अन्तोषोऽभवत्।

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

अनेकं वर्षा अगच्छत्। सुर-
भिः अपि विंशति तम वयसि ह्यं युवति
भवति। पठनकार्ये सुरभिः ह्यं नवविद्यालय
अगच्छत्। तस्य रूढा प्रकारं सुरभिः सामूहि-
कप्रयत्नविषये पठनमकरोत्। तस्य पठनस्य भागे
सुरभिः तस्य मित्रस्य साकं अनेकं सामूहिक-
प्रयत्नमकरोत्। एकस्मिन् दिने तस्य प्रवर्तन-
स्य भागे सुरभिः तस्य मित्रस्य साकं ह्यं
चिकित्साकेन्द्रे अगच्छत्। तत् केन्द्रे अनेकं
रोगबाधित जनाः अभवत्। अनेकं बालिकावा-
ल्म्याः, मध्यवयस्कः, वृद्धः च तत् केन्द्रे अ-
वसत्। तस्य अवस्थां विलोक्य सुरभिः निरा-
शाः भवत्। सः चिन्तित - "अहं ह्यं सामूहि-
कप्रयत्नकः भवति। ह्यं सामूह्यजीविः भवति।
अतः इहं रोगबाधितजनानां परिपालने शश्रू-
वा, सहाय्यं च अस्माकं कर्तव्यं भवति।
अतः इहं रोगबाधितजनानां प्रति अहं काचित्
कर्तव्यं कृत्वं।" इहं कार्यं सुरभिः तस्य मित्रस्य
साकं चर्चितवन्तः। अतः सुरभिः तस्य मित्र-

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

स्य सहायेन तत् रोगीणां च चिकित्सास-
हायं कृतवन्तः। तत् रोगीणां मनसन्तोषस्य
प्रति शुरभिः तत् रोगबाधित जनाः साकं
काचित् समयं काचित् आत्मविश्वासं दान-
व्यम्। तद् रोगीणां मुखे सन्तोषं विलोक्य
शुरभिः च सन्तोषोऽभवत्।

एकस्मिन् दिने शुरभिः तस्य
गृहं गच्छेन साकं बध्वात्रामकरोत्। प्रकृति-
सौन्दर्यं शुरभिः बध्वाहनस्य जालके प्रकृति
सौन्दर्यं आश्वादमकरोत्। तद् समये साकं
बालिका शिक्षां प्राप्तेन शुरभस्य समीपं
आगच्छत्। प्रकृतिसौन्दर्यं विलोक्य, वृक्षलताणां,
पुष्पाणां लघुनडाकानां च सौन्दर्यं दृष्ट्वा च
सन्तुष्टासमये तद् बालिका शिक्षां प्राप्तेन शुर-
भस्य समीपं आगतवन्तः। तद् बालिका दृष्ट्वा
शुरभिः अवदत्। "हे बालिका तस्य नाम किं?"
इदं श्रुत्वा तस्मात् बालिका अवदत् - "अहं
नाम नास्ति। अहं साकं अनाथबालिका भवे-
ति। अस्माकं शिक्षां ददातु" तत् बालिकस्य

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

कथितं श्रुत्वा सुरभिः तद् बालिके तस्य
समीपे अगच्छत् । सुरभिः अवदत् - "हृ पुत्री,
तस्य स्वप्नं किं ?" इदं श्रुत्वा तत् बालिका
अवदत् - "मम स्वप्नः इदं दृष्टिद्रव्यं निवारणे
एकं विद्यालयं गच्छ विद्याभ्यासं प्राप्तिः । तस्य
कथितं श्रुत्वा सुरभिः अवदत् - "हृ बालिके,
ईश्वरः तस्य प्रार्थनस्य, तस्य स्वप्नस्य आशा-
त्कारे तस्य आहार्यं करोति ।" इदं वचनस्य अन्ते
काचित् रूपाः सुरभिः तत् बालिकः ददाति ।
तद् रूपां स्वीकृत्य तत् बालिकः अगच्छत् ।
किन्तु तत् बालिकस्य वचनं
सुरभस्य मने निराशा ददाति । तत् बालि-
कस्य आग्रहस्य आम्शात्कारे कथितं प्रय-
त्नं सुरभिः अकरोत् । इति चिन्तितवन्तः,
निश्चयं अकरोत् । तस्य निश्चयस्य आगे
अनादृ बालिका बालिकानां, दृष्टिद्रव्यानां च
विद्याभ्यासेन एकं विद्यालयस्य स्थापनं
इति आशयं सुरभिः तस्य मित्रस्य शकं
निश्चितवन्तः । अतः चरुस्य अन्ते एकं

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

विद्यालयस्य स्थापने निश्चयमकरोत् । तस्य
भागे सामूहिकप्रवर्तकस्य केन्द्रस्य अद्यत्वे
शुश्रूषिः एकं विद्यालयं स्थापितवन्तः । विद्याल-
ये अनेकं दृष्टिः, अनादं बालिकावलकाः च
विद्याभ्यासं स्वीकार्येण विद्यालयं प्राप्तवन्तः ।
तद् विद्यार्थिनां मुखे अन्तीव दृष्ट्वा शुश्रूषिः
च अन्तुष्टः भवेत् । तस्य मन आश्वासं भ-
वन्तः । एकं दिनं शुश्रूषिः च तस्मात् वसुधात्रा-
मं परिचितं बालिकं तस्य विद्यालये विलीय
अन्तुष्टोऽभवत् । तद् बालिकां शीघ्रं सुरभस्य
अभीष्टं आगतवन्तः । तद् बालिका अवदत् - "हे
माते ! धन्यवाहः, मम स्वप्नः मानस्य करुण-
स्य कारणे आस्थाकारे अभवत्" । तत् बालिका
अवदत् - "इदं दृष्टिः, अनादं विद्यार्थिनां शीघ्र-
येन विद्यालयं स्थापनेन कारणं किं ?" इदं वचनं
श्रुत्वा शुश्रूषिः प्रत्यवदत् - "हे बालिके, अहं
मानवः भवति । अवाणी अद्यत्वं मम कर्तव्यं ।
सर्वेषां प्रति करुण्यं परमो धर्मः भवति" ।

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).